

Карпетян Едуард к.е.н. стар. викл.

кафедри економіки підприємств і корпорацій

Тернопільської академії народного господарства

Основні напрямки підвищення ефективності інвестиційної діяльності

Дієвість інвестиційної діяльності, як на мікро- так і на макрорівні, визначається ефективністю використання інвестиційних ресурсів. У цьому плані вирішальне значення мають результати господарської діяльності інвестиційних галузей. Їхній технічний рівень, організація виробництва, розвиток підприємництва, здатність до освоєння інновацій роблять основний вплив на інвестиційний цикл, окупність і віддачу інвестиційних ресурсів.

Для подолання економічного спаду необхідно змінити акценти в пріоритетах і формах інвестування. Необхідно змінити структуру економіки країни, зменшити питому вагу галузей важкої і воєнної промисловості, що у великих обсягах споживають природні ресурси, погіршують екологічну ситуацію, а продукція їх значною мірою вивозиться за межі України і не впливає на рівень життя населення. І, навпаки, необхідно збільшувати питому вагу наукомістких галузей з екологічно чистими технологіями, легкої і харчової промисловості, галузей сільського господарства, сфери послуг.

Тільки структурна переорієнтація інвестицій дає можливість безболісно зменшити частину фонду нагромадження в складі національного доходу, перебороти застарілі диспропорції, збалансувати економіку, досягти більш високого життєвого рівня населення. Важливо також налагодити ефективний механізм інвестування науково-технічного прогресу, щоб не допустити відставання країни від світового рівня.

Основними напрямками інвестиційної стратегії з погляду максимальної ефективності тепер і в найближчому майбутньому будуть:

- покращання відтворювальної структури капіталовкладень, підвищення питомої ваги витрат на технічне переозброєння і реконструкцію діючих підприємств за рахунок зменшення питомої ваги нового будівництва у виробничій сфері;
- удосконалення технологічної структури капітальних вкладень, збільшення в

їхньому складі питомої ваги устаткування і скорочення, відповідно, будівельно-монтажних робіт;

- зміна галузевої структури капітальних вкладень із погляду значного підвищення життєвого рівня населення на користь галузей, що виробляють продукти харчування і предмети особистого споживання (сільське господарство, переробні галузі, легка і харчова промисловість), послуги;

- пріоритетне забезпечення капітальними вкладеннями прогресивних напрямків науково-технічного прогресу, що сприяють зниженню ресурсомісткості виробництва і підвищенню якості продукції;

- збільшення обсягів капітальних вкладень на будівництво комфортного житла й інших об'єктів суспільного користування і медичного забезпечення;

- збалансованість інвестиційного циклу.

Особливу складність в умовах економічної кризи і реструктуризації економіки являє собою завдання збереження і подальшого нарощування власного науково-технічного потенціалу, що дозволяє адаптувати досягнення науки і техніки до потреб технологічного відновлення виробництва. Велику складність нині представляє завдання організації власних науково-технічних досліджень, зв'язаних із величезними фінансовими витратами.

Можливість технічного переозброєння виробництва і прискорення темпів технічного прогресу в Україні зв'язано з використанням технічних, організаційних і виробничих досягнень економічно розвитих країн. Вплив науково-технічної революції в даному випадку досить суперечливий. З одного боку, є можливість одержати в готовому виді зі світового ринку таку техніку, технологію, знання, що значно перевершують усі реальні можливості місцевого виробництва і можуть стати важливим чинником прискорення розвитку. З іншого боку, виникає технологічна залежність.

Без адаптації до сучасного науково-технічного прогресу Україна залишиться в стані економічної відсталості, яка буде неминуче збільшуватися. Але, одночасно з цим, поширення сучасної техніки і технології неможливе внаслідок нинішньої фінансової нестабільності, відсталості структури економіки.

В Україні неможливо домогтися більш-менш рівномірного підйому економіки, спираючись тільки на останні досягнення науково-технічного прогресу, на це просто не вистачить фінансових ресурсів. Забезпечити динамізм усього господарства, при обмежених ресурсах, можна, тільки використовуючи всі технічні засоби.

Важливим кроком у здійсненні реструктуризації української економіки є надання адресної фінансової допомоги науковим установам і проектно-конструкторським організаціям, що працюють над новітніми науково-технічними розробками, а також кредитної допомоги державним і іншим підприємствам, робота яких стосується пріоритетних напрямків виробництва і свідчить про високу конкурентну здатність продукції на внутрішньому і зовнішньому ринках.

У справі підтримки структурних перетворень необхідно виходити з принципу фінансової підтримки насамперед життєздатних виробничих структур, підприємств і організацій, що вже адаптувалися до нових реалій економічного життя, здатні ефективно використовувати засоби і на цій основі протягом найкоротшого часу збільшити обсяги виробництва.

Особливе значення набуває питання перепрофілювання, консервації, а в окремих випадках і закриття неефективних виробничих структур. Повинна бути спрощена процедура банкрутства, мета якої – дати можливість кредиторам конфіскувати окремі активи підприємств-банкрутів.

Основною метою структурної перебудови народногосподарського комплексу України повинна бути адаптація його виробничих структур до умов економічної самостійності і ринкових механізмів, а також поступова інтеграція у світовий ринок.

Головним критерієм формування нової галузевої структури економіки повинно стати забезпечення оптимального використання наявних ресурсів при максимально можливих темпах економічного росту. З огляду на накопичений Україною виробничий, кадровий і науково-технічний потенціали, необхідно, щоб структурна перебудова її економіки була орієнтована на створення досить повних багатогалузевих господарських комплексів. Але при цьому цільові настанови по створенню таких комплексів, в остаточному підсумку, повинні бути спрямовані не на досягнення самозабезпечення з більшості видів споживаної продукції, а на

освоєння нових перспективних і конкурентоздатних виробництв для використання переваг міжнародного поділу праці і заглиблення інтеграції у світову економічну структуру. Це означає, що поява нових виробництв, відновлення і диверсифікація існуючих, повинні, зрештою, привести до розширення обсягу, асортименту і якісного поліпшення експортно-імпортних операцій.

Завдання, що необхідно вирішити для досягнення цієї мети, зводяться до наступного:

- зменшення залежності від імпорту стратегічних ресурсів і товарів, поліпшення платіжного балансу за рахунок пріоритетного розвитку галузей і виробництв з випуску конкурентоздатної продукції, стимулювання зниження ресурсомісткості виробництва;

- стримування структурного безробіття і падіння реальної заробітної плати шляхом створення нових робочих місць, конкурентоздатних виробництв і галузей;

- блокування структурних чинників інфляції за допомогою збільшення товарного покриття платоспроможного попиту, сприяння конкуренції і демонополізації виробництва;

- збільшення частки виробничого нагромадження в національному доході, реструктуризація економіки з врахуванням вимог науково-технічного прогресу;

- подолання кризи неплатежів і забезпечення фінансової стабілізації.

В даний час, формовані в Україні структурно-інвестиційні програми держави повинні бути з орієнтованні на наступних основних напрямках:

- розвиток сфери послуг, у тому числі, крім удосконалення традиційних, нових галузей: інформаційної, науково-технічної, комунікаційної, фінансової;

- запобігання розвалу соціальної інфраструктури і будівельної бази;

- агропромисловий комплекс (розвиток інфраструктури для аграрного виробництва, сільськогосподарського машинобудування, впровадження нових технологій і розвиток соціальної інфраструктури на селі;

- розвиток власної енергетичної і сировинної бази, зниження ресурсомісткості виробництва;

- розширення обсягів випуску й асортименту товарів масового попиту,

медикаментів і медичної апаратури;

- укріплення експортного потенціалу, освоєння конкурентноздатних виробництв, створення і розвиток виробництв, заснованих на передових досягненнях вітчизняної науки;

- підтримка потужностей і відновлення асортименту випуску продукції галузей, що формують базу технічного відновлення народного господарства, на рівні, достатньому для проведення реконструкції і переозброєння народного господарства;

- згортання діяльності виробництв економічно безперспективних і екологічно шкідливих.

На наступних етапах майбутньої перспективи, інвестиційними пріоритетами держави повинні виступати:

- формування закінчених багатогалузевих комплексів на базі більш поглибленої обробки сировини і випуску продукції на рівні світових стандартів;

- залучення капіталів, у тому числі й іноземних, для розгортання високотехнологічних виробництв і сучасної інфраструктури;

- переозброєння базових галузей і виробничої інфраструктури на основі досягнутого світового техніко-технологічного рівня;

- прискорений розвиток соціальної інфраструктури і сфери послуг.

Центр ваги державної інвестиційної діяльності повинний переміститися на регіональний рівень. Для цього необхідно набагато більше бюджетних засобів залишати на місцях, особливо там, де необхідно активізувати інвестиційну діяльність.

Література:

1. Федоренко В.Г. *Інвестиційний менеджмент: навч. посіб.* - К.: МАУП, 1999. - 184
2. Лимитовский М.А., *Основы оценки инвестиционных и финансовых решений*, Москва, ДЭКА, 2000 г.